

РЕЦЕНЗИЯ

От д-р Катерина Каролова Караджова, професор в СУ „Свети Климент Охридски“

НА ДИСЕРТАЦИОНЕН ТРУД НА ТЕМА:

Ресурсно подпомагане на ученици със специални образователни потребности, включени в общообразователната среда

За присъждане на образователната и научна степен „доктор“ в област на висшето образование 1.Педагогически науки; Професионално направление 1.2.Педагогика(Специална педагогика).

Автор: Мария Иванова Димитрова

1.Актуалност на тематиката

Разработената от докторантката тема е актуална и много навременна. Това се определя преди всичко от факта, че в последните години въпросите, свързани с ресурсното подпомагане на децата със специални образователни потребности набират изключително висока скорост. Много са предпоставките, които извеждат необходимостта от утвърждаването на ресурсното подпомагане в доминираща образователна стратегия. На първо място следва да споменем нормативните промени в областта на образователната политика и практика. Те рамкираха иновациите в областта на интегрираното и включващо обучение с цел гарантиране на равнопоставеност и реални шансове за обучение на децата със специални образователни потребности, включени в общообразователната среда.

Изборът на визираната проблематика не е случаен. Житейското и професионално развитие на авторката е много тясно свързано с децата със специални образователни потребности и в частност с ресурсното подпомагане на тези деца.

През различните периоди на своя живот Мария Димитрова е работила и като учител в помощно училище, и като ресурсен учител, и като педагогически съветник. Това предполага комплексни умения за обвързване на теорията с практиката, което от своя страна води до оформянето на сериозен и значим дисертационен труд.

2. Познаване на проблема.

Дисертационният труд е разработен върху 241 страници, което включва увод, три глави, изводи, заключение и списък на използваната литература. Към основното книжно тяло са включени и следните компоненти: списък на използваните съкращения; списък на таблиците; списък на фигурите; списък на схемите и приложения и списък на публикациите по темата на дисертационния труд. Тези допълнения към структурата на рецензирания труд разкриват неговата всеобхватност, изчерпателност и значимост.

В увода се представят основните аргументи на докторантката, които я мотивираха да насочи своето изследване към тази интересна и сложна проблематика. Лаконично, но точно тук е обоснована необходимостта от промени в структурата на обучението и подхода към учениците със специални образователни потребности, включени в общообразователната среда.

Първата глава е теоретична. Тя е разработена върху 68 страници. Представената информация тук е насочена към изясняване на същността, състоянието, актуалността и перспективите пред ресурсното подпомагане. Паралелно с това тук се прави анализ на нормативната база, като се разясняват някои основни понятия и се представят нагласите на педагогическите специалисти към ресурсното подпомагане с оглед на тяхното оптимизиране. В тази си част дисертационният труд има определена познавателна и информационна стойност, което позволява нейното използване от всички, които се интересуват от проблемите на ресурсното подпомагане. Теоретичните интерпретации в тази част са направени задълбочено и компетентно,

което е съществена предпоставка за организирането и провеждането на качествено експериментално изследване.

3.Методика на изследването

Във втора глава е очертан дизайнът на експерименталното изследване.Обосновани са обектът и предметът на изследване и са поставени целта и задачите . Паралелно с това тук е представен и инструментариумът на изследването , и са формулирани основните хипотези - 4 на брой , плюс нулева и алтернативна. Във връзка с това бих искала да коментирам липсата на информация относно това има ли контролна и експериментална група, какво точно и как ще се проведе изследването с всяка от посочените методики. Не са уточнени групите изследвани лица, липсват таблици с първичните данни ,които след това ще се анализират и подлагат на математико- статистически анализи. Наистина в приложението са дадени въпросници с много интересно съдържание, но в контекста на изложението не става ясно как точно се обработва и анализира информацията , получена от въпросниците.

В третата глава е представен анализът на експерименталните данни. Похвално е, че докторантката прави количествен анализ, като включва надеждни и прецизни математико- статистически методи за обработка на информация . Визирам клъстърния, факторния, дисперсионния , корелационния и други анализи. В същото време обаче липсва качествен анализ, чрез който могат да се получат много съществени и интересни интерпретации. Все пак не трябва да се забравя,че дисертационният труд е в професионално направление Педагогика, където качествените анализи са също толкова необходими, както и количествените. На стр.89 се говори за педагогическо изследване и неговата последователност . След това обаче не става ясно как то е проведено и проведено ли е изобщо. Реално погледнато в труда има много повече математика и статистика отколкото педагогически интерпретации и обобщения.

Направените изводи са полезни и могат да се използват от работещите в областта на ресурсното подпомагане.

4. Характеристика и оценка на дисертационния труд и приносите

От изложеното дотук ще се опитам да отбележа съвсем лаконично стойността и приносните моменти на обсъжданата разработка:

1.Реализиран теоретичен анализ на образователните политики и практики, свързани с ресурсното подпомагане. На тази основа се търсят и намират корелации в международен, европейски и национален мащаб;

2.Задълбочаване на теоретичените и практически интерпретации за нагласите като фактор, определящ качеството на ресурсното подпомагане;

3.Създаден е инструментариум за подобряване на взаимодействията между участниците в интегрираното обучение ;

4.Висока оценка заслужават направените математико-статистически анализи, професионално направените таблици и фигури, които прецизират експерименталните интерпретации;

5.Приложенията са представени професионално и дават обективна информация за проведената експериментална работа и използвания инструментариум;

6.Изчерпатерност на авторите, включени в кноготописа.

Докторантката има пет направени публикации в страната и едно участие в научен и образователен проект. Те (като бройка) са напълно достатъчни за допускане на докторантката до публична защита.

6. Автореферат

Авторефератът е разработен върху 55 страници, отговаря на всички законови изисквания. Той дава съществена информация за дисертационния труд и направените изследвания. В автореферата са представени лаконично, но точно най-важните моменти от дисертационния труд.

7. Коментари и забележки.

1.Липса на таблици с първичните данни. При изготвянето на подобен вид разработки задължително трябва да има представяне в табличен вид на първичните данни от проведените изследвания. Тези първични данни позволяват да се направят впоследствие и качествен , и количествен математико- статистически анализ, които са абсолютно задължителни за един докторантски труд;

2.В дисертационния труд се отделя доста място за законите , свързани с интегрираното обучение в редица държави като Англия,

САЩ, Испания и други. Според мен това е отклоняване от темата и не е свързано с целта и задачите, поставени в дисертацията;

3.Обектът и предметът на изследване се нуждаят от прецизиране. Начинът по който ги представя докторантката предполага едно припокриване на формулировките, т.е. в обекта до голяма степен се включват дейностите, които запълват съдържанието на предмета. Във връзка с това е и моят въпрос към докторантката : Каква е разликата между обекта и предмета на изследване в нейния дисертационен труд?

4.В дисертацията има голяма наситеност от диаграми, схеми, критерии, информация за зависими и независими променливи, таблици на директори, учители , родители. В същото време изводите от направените изследвания са прекалено малко. До тези изводи може да се стигне като се използват по- малко методи, обяснения и термини от математическата статистика.

8. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Смятам, че представеният дисертационен труд на Мария Димитрова отговаря на изискванията за обем, съдържание и структура.

Въз основа на всичко положително описано и аргументирано в становището, имайки предвид качествата и възможностите на докторантката Мария Димитрова , предлагам на УВАЖАЕМОТО НАУЧНО ЖУРИ да ѝ присъди научна степен „доктор” в област на висшето образование 1. Педагогически науки; Професионално направление 1.2. Педагогика (Специална педагогика).

Рецензент:

Проф. д-р Катерина Караджова

07.09.2016